

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Brunejsko - darussalamský štát

[Všeobecné informácie o krajine](#)

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

Základná charakteristika hospodárstva

Brunej má malý trh (414 tisíc obyvateľov), krajina je absolútnou monarchiou, čo sa premieta aj do spôsobu riadenia ekonomiky, ktorá postráda atribúty trhového mechanizmu. **Sultán je najvyšším a neobmedzeným vládcom**, z jeho pokynu je regulovaný aj hospodársky chod krajiny. **Informácie a štatistiky o krajine** sú veľmi málo dostupné. To platí aj o akýchkoľvek ekonomických ukazovateľoch. **Vláda poskytuje** svojim občanom zdarma zdravotné ošetrovanie a vzdelanie vrátane štúdia v zahraničí, dotuje ceny ryže a prideluje byty. **Približne polovica obyvateľstva** z celkového počtu cca 414 tisíc je zamestnaná v štátnej správe s veľkými sociálno-ekonomickými výhodami. **Výskumná základňa** prakticky neexistuje. **Sultán a jeho vláda sa obáva**, že hlbšia integrácia do svetovej ekonomiky by narušila vnútornú sociálnu kohéznosť krajiny. **Plány do budúcnosti zahrňujú** rozširovanie hosp. bázy krajiny za oblasť ťažby ropy/plynu zvyšovaním kvalifikácie pracovnej sily, znižovaním nezamestnanosti a investíciami do poľnohospodárskeho sektoru. **Ekonomika Bruneja je vysoko závislá** od ťažby ropy a plynu. **Základným podkladom pre plánovanie hospodárskeho rozvoja** Bruneja sú päťročné *National Development Plans (NDP)*. Vláda sa snaží nahradiť závislosť krajiny na ťažbe ropy a plynu väčšou diverzifikáciou domáceho priemyslu. V tejto súvislosti prichádza so **stimulmi pre zahraničné investície** na rozvoj malého a stredného podnikania. Podľa správy *World Bank Group's Doing Business 2010* sa Brunej umiestnil na 4. mieste zo 183 krajín vo vytváraní priaznivých príležitostí pre zamestnávanie talentov.

HDP Bruneja (v bežných cenách) v r. 2010 dosiahol 16,8 mld. BND (12,3 mld. USD). Z toho podiel z ťažby ropy a plynu 10,4 mld. BND (62% HDP), súkromný sektor 4 mld. BND a vládny sektor 2,3 mld. BND. **Rast HDP v r. 2010** predstavoval 2,6%, v r. 2009 len 1,8% a v r. 2008 len 1,9%. **HDP na osobu v parite kúpnej sily** dosiahol 40.700 BND (29.710 USD).

Podiel sektorov na tvorbe HDP – ropa a plyn 62%, služby štátneho sektora 24,3%, súkromný sektor 13,7%. **Počet pracovnej sily** – necelých 198.000, z toho 33% v sektore služieb, 62,8% v priemysle, 4,2% v poľnohospodárstve. **Počet nezamestnaných** je 2,7%, **počet obyvateľov pod hranicou chudoby** 0%.

Poľnohospodárska výroba – ryža, zelenia, ovocie, rozvíja sa živočíšna výroba a rybolov s aqua - farmárčením. **Ťažba dreva** v r. 2010 predstavovala 160 tisíc m³.

Priemyselná výroba – nafta a rafinérské výrobky (denný export na úrovni 152.900 barelov), skvapalnený plyn, cement pre stavebný priemysel. Dokázateľné ropné rezervy - 1,4 mld. barelov, plynu – 391 mld. kubickým metrov. Ťažbu ropy a plynu zabezpečujú ju zahraničné firmy. Z ostatných ne-ropných a ne-plynových odvetví sú najvýznamnejšie - stavebníctvo a finančné služby, vo výrobe dominuje odevný priemysel.

Bankové a finančné služby majú dobrý potenciál pre rast, tento sektor sa podieľa na tvorbe HDP 6%. Brunej ako moslimská krajina je obľúbenou destináciou „offshore“ bankových služieb pre ostatné moslimské krajiny.

Turizmus zaostáva ďaleko za potenciálom krajiny. V krajine je prohibícia používania alkoholických nápojov, nie sú rozvinuté individuálne slobody (Brunej je absolútna monarchia s islamskou ideológiou), čo v nejednom prípade odrádza západných turistov od návštevnosti tejto krajiny. Najväčším počet turistov je z Číny a susednej Malajzie.

Brunej má dobre vybudovanú dopravnú infraštruktúru. Cez krajinu vedú diaľnice, má rozvinuté pobrežnú a riečnu dopravu, námornú dopravu a leteckú dopravu do vrtných krajín juhovýchodnej Ázie.

Internetové pokrytie krajiny – 70 tisíc domácností, z toho 65 tisíc „broadband“. 80% prenosovej kapacity 2 podmorských káblov pre medzinárodné spojenie formou prenosových dát má Brunej nevyužitých (3. podmorský kábel spájajúci Brunej s Japonskom začne fungovať od r. 2013).

Brunej vyhlásil 58% svojho územia za chránené územie.

Brunej nie je prijímateľom rozvojovej pomoci.

Inflácia zaznamenala v r. 2008 cca 2,8%, v r. 2009 len 1,8% a v r. 2010 vystúpila na 2,2%. Prevažná väčšina cien na domácom trhu je regulovaná štátom.

Výmenný kurz Brunejského dolára:

1 USD = 1,37 BND

1 EURO = 1.84 BND

Príjmy do štátneho rozpočtu (apríl 2010 – marec 2011): Celkové príjmy 9.134 mld. BND, z toho príjmy z daní 6.090 mld. BND, príjmy z iných zdrojov 3.036 mld. BND. **Celkové výdaje** 6.178 mld. BND.

Deficit štátneho rozpočtu: 0 (plusový rozpočet 2.956 mld. BND).

Zahraničné investície:

2008: 467 mld. BND

2009: 540 mld. BND

2010: 853 mld. BND

Devízové rezervy – 3.374 mld. USD.

Verejný dlh krajiny je nulový.

Najväčšie firmy v krajine:

Brunei Shell Petroleum (BSP) Group

Bank Islam Brunei Darussalam (BIBD) Baiduri Bank Berhad (BBB)

Najdôležitejšie inštitúcie pre podporu podnikania, obchodu a investícií

Brunei Investment Agency (BIA)

www.mof.gov.bn

THE BRUNEI ECONOMIC DEVELOPMENT BOARD (BEDB)

Block 2K, Bangunan Kerajaan, Jalan Ong Sum Ping

Bandar Seri Begawan BA1311, Brunei Darussalam

Tel: +673-223 0111

Fax: +673-223 0082

www.bedb.com.bn

Daňový systém a investičné prostredie

Daň z príjmu osôb: 0%

Daň z predaja: 0%

Daň z kapitálu: 0%

Daň z výroby: 0%

Daň z exportu: 0%

Daň zo mzdy: 0%

Daň z podnikania firiem/spoločností: 22%

Zahraničné spoločnosti môžu požiadať o štatút priekopníckej spoločnosti a oslobodenie od dovozných ciel na výrobné zariadenia, suroviny a na daň z podnikania až na obdobie 8 rokov.

Tarifná štruktúra je prehľadná - 4/5 komodít/tovarov je bez taríf. Vysoké dovozne dane platia predovšetkým pre motorové vozidlá (Brunej nemá vlastnú výrobu automobilov).

Zahraničný obchod

Celkový objem zahraničného obchodu v r. 2010 činil 15.466 mld. BND (12.7 mld. USD), z toho export 12.117 mld. BND (10,2 mld. USD) a import 3.349 BND mld. (2.5 mld. USD).

Komoditná a teritoriálna štruktúra vývozu (9.209 mld. USD)

Ropa a zemný plyn v r. 2010 tvorili 90,5% objemu vývozu. Ropa činila 48% objemu exportu - najmä do Austrálie a J. Kórey a v menších objemoch do ČLR, Indie, Indonézie, Malajzie (na polostrovnú časť), N. Zélandu, Singapuru, Thajska. **Zemný plyn predstavuje 42,5% exportu** a vyváža sa do Japonska a J. Kórey. **Metanol** sa podieľa na vývoze 5,9%. **Sortiment odevov predstavuje 0,1%** s vývozom do Kanady, Hong Kongu, Malajzie, Singapuru, V. Británie, USA.

Komoditná a teritoriálna štruktúra dovozu (2.545 mld. USD)

Najväčšiu dovoznú položku predstavujú strojárské výrobky a dopravné zariadenia a automobily (35%). Ďalšou položkou sú priemyselné výrobky rôznych kategórií (20%), potraviny (15%), chemikálie (9%).

Energetická bezpečnosť krajiny

Energetická bezpečnosť je založená na bohatých zdrojoch ropy/plynu. **Zásoby ropy** predstavujú 1,4 mld. barelov, väčšina ropných zásob je „offshore“ a iba málo „onshore“. Denná produkcia ropy je okolo 200 tis. barelov, denný objem exportu okolo 153 tisíc barelov. **Zásoby plynu** sa odhadujú na 391 mld. m³ a denná ťažba plynu (LNG) 1.147 mil. (údaj v metrických stopách). **Všetky aktivity v odvetví ropy a plynu** sú riadené *Brunei Oil and Gas Authority (BOGA)*. Najväčším producentom ropy v krajine je *Brunei Shell Petroleum (BSP)*. Z dôvodu kontroly a príjmov do štátnej pokladne brunejská vláda drží 50 % v 4 firmách, ktoré sú aktívne v rámci skupiny BSP. Firma Shell ovláda zostávajúcich 50 %. V prípade plynu sa v *Brunei Liquefied Natural Gas Company (BLNG)* delia o 25 % podiely Shell a Mitsubishi Corporation. Ďaleko najväčším importérom brunejského LNG je Japonsko, ktoré podpísalo kontrakt do r. 2013.

Brunej je tretím najväčším producentom ropy v juhovýchodnej Ázii a štvrtým najväčším svetovým výrobcom skvapalneného zemného plynu.

Výroba elektrickej energie je na báze plynových elektrární. Kapacita výroby v r. 2010 predstavovala 888 MW, domáca spotreba však bola len na úrovni 3.792 GWh.

Pomoc pri vstupe zahraničných investorov

Brunej v súčasnosti buduje program na zlepšenie podmienok pre zahraničné investície, čo zahŕňa najmä to programy bilaterálnych dohôd o ochrane investícií. Za týmto účelom participuje na rôznych zahraničných investičných podujatiach a využíva k tomu aj členstvo v ASEAN a APEC. **Stimuly pre zahraničné investície sa týkajú** daňových úľav a daňových prázdnin v rámci rôznych podnikateľských schém vrátane oslobodenia od daní na dovoz surovín. V súčasnosti je deklarovaných 24 priemyselných odvetví a komodít so štatútom priekopníckych odvetví s poskytnutím daňových prázdnin. **Zisk zahraničných spoločností** môže byť v plnej výške repatriovaný, **vnútorné podmienky nediskriminujú**

medzi domácim a zahraničným kapitálom. **Priemyselná politika** vrátane pracovnej sily, vlastníctva, vládnej podpory a priemyselných zariadení je otvorená pre všetky kategórie priemyselných aktivít. Zahraničné firmy môžu mať **plné vlastníctvo** (ak firma vyrába len na export) alebo podielové vlastníctvo (ak ide o sektory napr. potravinovej bezpečnosti a pod.). **V súčasnej dobe prebieha revízia zákona o investičných stimuloch** s cieľom rozšíriť rozsah investičných príležitostí za oblasť manufaktúrnych výrob. **Napriek snahám o prítiahnutie zahraničných investícií** zostáva súkromný sektor veľmi malým a slabým. Jeden z dôvodov je, že verejný sektor poskytuje **také platy a sociálne výhody, čomu súkromný sektor nedokáže konkurovať**.

Členstvo v medzinárodných ekonomických organizáciách

Brunej je čelnom regionálneho združenia ASEAN a jej zóny voľného obchodu AFTA, členom ARF, APEC, Východoázijského summitu. V súčasnej dobe je medzi krajinami, ktoré budujú ekonomickú spoluprácu v rámci *Trans Pacific Partnership*.

Odporúčané oblasti podnikania

Medzi prít'azlivé podnikateľ'ské príležitosti patria služby v oblasti ropy a plynu, výroba petrochémie, využitie silikátových pieskov na výroby skla a sklenených panelov, výroba metanolových derivátov, umelých hnojív, údržba a oprava lodí, rozvoj informačnej a telekomunikačnej siete, služby pre údržbu a opravy lietadiel, projekty pre konzerváciu a vodných priehrad, budovanie distribučných centier, inovačné technológie pre malé a stredné podniky, bezpečnostné systémy pre silové zložky, modernizácia letiska, výstavba prístavov, ponuky pre štúdium na univerzitách v SR, školiace aktivity pre rôzne druhy profesionálnych činností v anglickom jazyku vrátane školení pre pilotov, zdravotnícke služby, oblasť bezpečnosti a spracovania potravín, technická pomoc pri manažovaní finančných fondov, zriadenie podnikateľ'ských inkubačných zariadení, multimediálne aktivity, odborné semináre pre mládež a pod.

Brunej je tradične napojený na hospodárske vzťahy s V. Britániou a na spoluprácu v rámci región juhovýchodnej Ázie s krajinami ASEAN.

Ekonomické a hospodárske zmluvy

Medzi SR a Brunejom nie je podpísaná žiadna bilaterálna dohoda ekonomického charakteru. V súvislosti s ochranou investícií je však možné v špecifických prípadoch využívať dohody, ktorých je Brunej signatárom:

- ASEAN Agreement for the Promotion and Protection of Investment (1978)
- The Framework Agreement on the ASEAN Investment Area (1988)
- Convention Establishing the World Intellectual Property Organisation (Brunej je členom relevantných zákonov na ochranu intelektuálneho vlastníctva s výnimkou „Patent Order“)
- Trans Pacific Partnership (v štádiu rozpracovanosti)

Brunej je členom zóny voľného obchodu (ZVO) AFTA v rámci ASEAN, ASEAN má zároveň ZVO s ČLR, Japonskom, J. Kóreou a v štádiu rozpracovanosti s Austráliou a N. Zélandom. Brunej má bilaterálnu ZVO s Japonskom.

Vzájomné investície a realizované projekty

Medzi SR a Sultanátom Brunej nie sú doposiaľ realizované žiadne investície ani projekty. V Bruneji nepôsobí žiadna slovenská firma.

Špecifiká podnikania v Sultanáte Brunej

Relatívne zrejmom je nedostatočná transparentnosť politiky vlády a **nedostatok oficiálnych informácií** o hospodárstve a politike krajiny. To **bráni prediktibilitate**

hospodárskeho vývoja a úsiliam a priťahovanie zahraničných investícií. Je len veľmi ťažké odhadnúť schopnosť dodržiavania záväzkov a zodpovednosť voči prípadným zahraničným investíciám, čo podkopáva dôveru zahraničných investorov. V krajine je ***zákaz používania alkoholických nápojov***, čo bráni rozvoju západného štýlu turistiky. Popri malajskom jazyku je bežne používaným jazykom ***angličtina***.

Prílohy

Referenčné stránky:

Brunei Economic Development Board (www.bedb.com.bn)
 Secretariat of the Brunei Darussalam Economic Council (www.bruneiresources.com)
 Brunei Economy News (www.einnews.com/brunei/newsfeed-brunei-economy)
 Brunei Asia (www.traveldocs.com/bn/economy.htm)
 Brunei: Foreign Laws and Regulations (<http://policy.mofcom.gov.cn/>)
 CIA The World Factbook (www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook)
 Department of Statistics (www.depd.gov.bn)
 Millenium goals (www.depd.gov.bn/mdg/index.htm)
 Brunei Investment Agency
www.sovereignwealthfundsnews.com/bruneiinvestmentagency.php

